

Програма
формування податкової культури у
Бібрській міській територіальній громаді на 2023 рік

1. Паспорт програми

1.	Ініціатор розроблення Програми	Відділ фінансів виконавчого комітету Бібрської міської ради
2.	Дата, номер документа про затвердження Програми	Рішення Бібрської міської ради № 4438 від 14.07.2023
3.	Розробник Програми	Відділ фінансів виконавчого комітету Бібрської міської ради
4.	Співрозробники Програми	Виконавчий комітет Бібрської міської ради, ГУ ДПС у Львівській області
5.	Відповідальний виконавець Програми	Відділ фінансів виконавчого комітету Бібрської міської ради; ГУ ДПС у Львівській області
6.	Учасники Програми	Виконавчий комітет Бібрської міської ради, відділ фінансів виконавчого комітету Бібрської міської ради, ГУ ДПС у Львівській області
7.	Термін реалізації Програми	2023 рік
8.	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації програми, тис. гривень Всього:	2023 - 20 000,0 гривень
8.1	коштів місцевого бюджету:	2023 – 20 000,0 гривень.
8.2	коштів інших джерел не заборонених законодавством	2023 – 0,0 грн.

2. Загальні положення

Сьогодні актуальною є проблема забезпечення відповідного рівня доходів місцевих бюджетів, необхідного для належного виконання органами місцевого самоврядування їхніх функцій. Основою доходів місцевих бюджетів повинні бути місцеві податки та збори. При цьому органам місцевого самоврядування необхідно надати весь спектр повноважень щодо встановлення та забезпечення справляння місцевих податків та зборів.

Загалом система місцевих податків і зборів в Україні є значним фінансовим ресурсом для місцевого самоврядування. Але інститут місцевих податків і зборів в Україні, порівняно із західними країнами, фактично перебуває на початку шляху свого становлення. У місцевих бюджетах українських міст місцеві податки та збори на сьогодні не відіграють ключову роль. Вони не здатні забезпечити такі ж обсяги надходжень, як окремі загальнодержавні податки, які надходять до місцевих бюджетів у обсягах, передбачених Бюджетним кодексом України. На сучасному етапі місцеві податки та збори не є ключовим інструментом для забезпечення незалежності територіальних громад та спроможності виконання ними своїх обов'язків. Тому вітчизняна система місцевого оподаткування потребує подальшого реформування.

Як свідчать показники місцевого бюджету попередніх років, місцеві податки та збори все ще не стали основним джерелом наповнення бюджету. Левову частку надходжень до бюджету територіальної громади займає податок із доходів фізичних осіб, який зараховується до місцевого бюджету селищної ради, відповідно до пункту 1 частини першої статті 64 Бюджетного кодексу України, у розмірі 64 % від загального обсягу сплачених сум цього податку.

За результатами 1 кварталу 2023 року до загального фонду місцевого бюджету надійшло 18 292,0 тис. гривень. У складі цієї суми податок з доходів фізичних осіб склав 9 386,2 тис. гривень, який становить 51,3 % надходжень загального фонду бюджету.

Натомість загальна сума надходжень зі сплати місцевих податків та зборів за цей же період до бюджету територіальної громади за вищезазначений період становить лише 6 497,4 тис. гривень. Це склало близько 35,5 % надходжень загального фонду бюджету.

У свою чергу у структурі надходжень від сплати місцевих податків та зборів бюджету єдиний податок забезпечує – 75,2 % надходжень, плата за землю – 19,3 %, податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки – 4,5 % та туристичний збір – 1%.

Зазначені обставини та показники дають підстави зробити висновок, що податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки та плата за землю, потребують додаткових заходів для розширення їх бази та залучення до оподаткування відповідних фізичних та юридичних осіб.

2. Визначення проблеми та обґрунтування необхідності реалізації

2.1. Податковий кодекс України є базовим документом, який регулює правовідносини у сфері оподаткування. Його нормами було визначено принципи оподаткування в Україні, а також затверджено загальнодержавні та місцеві податки і збори (обов'язкові платежі). Цим кодексом визначено зокрема елементи, порядок нарахування та сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

2.2. Основним повноваженням органів місцевого самоврядування щодо цих місцевих податків та зборів є затвердження їх ставок у граничних межах, передбачених Податковим кодексом України. Подальше обчислення сум податку здійснюється податковими органами, безпосередньо платником податків або відповідним податковим агентом.

2.3. Податки на сьогодні сприймаються населенням як додатковий фінансовий тягар та необґрунтовані видатки. Платники податків хочуть, щоб податки не створювали для них додаткового фінансового навантаження, а їх кількість і розміри були якомога меншими. Натомість для якісного виконання своїх функцій держава та органи місцевого самоврядування зацікавлені у максимальному наповненні відповідних бюджетів за рахунок сплати податків задля надання більш якісних послуг жителям громад. Це призводить до виникнення своєрідного конфлікту інтересів між державою та громадянами, у результаті якого як податкові органи, так і органи місцевого самоврядування, сприймаються громадськістю негативно. Податкові органи розглядаються здебільшого як органи примусу, а не як інституція, що виконує важливе державне та суспільне завдання.

2.4. Актуальною є проблема нелегальної зайнятості працівників та зарплата “у конвертах”. Нелегальна заробітна плата послаблює соціальний захист працівників, зменшує надходження до бюджетів та державних соціальних фондів. Без створення належних умов праці для громадян з гідним рівнем її оплати та забезпечення соціальних гарантій працівникам, неможливе стабільне майбутнє та процвітання як України, так і територіальної громади зокрема. Основа соціальної захищеності працівника – офіційне укладання трудових відносин, виплата належної суми заробітної плати відповідно до чинного законодавства.

Ухиляючись від офіційного оформлення трудових відносин, виплачуючи заробітну плату “у конвертах”, роботодавець фактично позбавляє працівника захисту трудових прав та соціальних гарантій. У результаті через несплату єдиного соціального внеску і податків наймані працівники втрачають страховий стаж та можливість одержати зароблену пенсію по віку, по інвалідності та в інших випадках, передбачених законодавством України, адже пенсію буде призначено тільки з офіційно нарахованої суми заробітної плати. Ці процеси негативно впливають на рівень надходжень до бюджету та призводять до зменшення ресурсної бази для здійснення видатків, необхідних для розвитку міської інфраструктури.

2.5. Стійкість законодавства – це першочергова гарантія залучення інвестицій. Приймаючи рішення про вкладення інвестицій інвестор повинен мати точне уявлення про стан податкового законодавства, і виходячи з цього робити прогнози своєї діяльності.

У цій ситуації важливим завданням для територіальної громади та органів податкової служби є своєчасне доведення до суспільства нюансів реформ і безпосередньо змін у податковому законодавстві. Це сприятиме підвищенню рівня добровільності виконання податкових зобов'язань, створить розуміння сплати податків як соціальної необхідності. Все це безпосередньо залежить від обсягів охоплення та якості інформування населення загалом.

2.6. Однією з основних проблем при запровадженні нових місцевих податків та зборів є відсутність налагодженого обліку об'єктів оподаткування та платників податків. Належний облік є підґрунтям нарахування податків та зборів. Для прикладу відсутність інформації щодо об'єктів нерухомості у державному реєстрі унеможлиблює залучення до оподаткування потенційних платників податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

Більшість громадян скористалися своїм правом щодо безкоштовної приватизації житла саме у період з 1992 року до початку створення державного реєстру. У державний реєстр речових прав на нерухоме майно ці дані не були внесені. Тому основний масив даних щодо об'єктів нерухомості фактично знаходиться на паперових носіях у архівах Перемишлянського МБТІ. Бібрською міською радою були організовані заходи з часткової інвентаризації об'єктів нерухомості. Як правило державний реєстр охоплює лише інформацію щодо новозбудованих об'єктів нерухомості або об'єктів нерухомості щодо яких були внесені зміни у реєстр через зміну власника тощо.

Інформація з цього реєстру повинна безоплатно передаватись органами державної реєстрації прав на нерухоме майно до відповідного контролюючого органу для подальшого обчислення бази оподаткування об'єктів житлової та нежитлової нерухомості.

Враховуючи низьку наповненість державного реєстру речових прав на нерухоме майно, виникає потреба пошуку нових шляхів отримання інформації щодо об'єктів нерухомості на території громади.

3. Мета, цілі та інструменти реалізації Програми

3.1. Програма формування податкової культури у Бібрській міській територіальній громаді на 2023 рік (надалі – Програма) розроблена з метою формування у суспільстві податкових знань та свідомості, збільшення рівня добровільних надходжень від сплати податку з доходів фізичних осіб, місцевих податків та зборів, розширення бази оподаткування окремих податків та зборів, покращення фінансово-матеріальної бази органів державної податкової служби для забезпечення більш ефективної роботи.

3.2. Розробка та затвердження цієї Програми дозволить забезпечити у подальшому планомірне та широкомасштабне проведення кампанії, спрямованої на формування податкової культури та підвищення рівня переконання населення у необхідності сплати податків.

3.3. Досвід західних країн із усталеними правовими традиціями свідчить про те, що бюджетні витрати на підвищення податкової культури та розвиток суспільної свідомості у сфері оподаткування, які спрямовані на добровільну сплату податків, значно нижчі від витрат на примусове їх адміністрування. Податки у західних країнах сприймаються як громадянський обов'язок перед державою та надання їй підтримки.

3.4. Податок на майно є потенційним джерелом збільшення надходжень до бюджету територіальної громади, тому основним завданням місцевої влади та фіскальних органів є проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед фізичних та юридичних осіб у частині адміністрування цього податку з метою створення реальної бази для оподаткування.

3.5. Основні завдання Програми:

3.5.1. Ознайомлення платників податків із нормативно-правовими актами з питань оподаткування, у тому числі змін до Податкового кодексу України, профільних законів, постанов Кабінету Міністрів України, наказів міністерств, рішень Бібрської міської ради і її виконавчого комітету, та відповідних нововведень у частині адміністрування податків та зборів.

3.5.2. Системне інформування населення про роботу фіскальних органів, популяризація їх діяльності.

3.5.3. Поєднання суспільні очікування змін зі зміною індивідуального ставлення до сплати податків.

3.5.4. Проведення заходів з виховання молоді в частині розуміння суті податків, особливостей оподаткування, необхідності сплати податків для розвитку територіальної громади.

3.5.5. Акцентування на індивідуальних вигодах від добросовісного ставлення до сплати податків.

4. Заходи та механізм реалізації Програми

4.1. Реалізація Програми формування податкової культури сприятиме розповсюдженню податкових знань та зосередженню уваги на тому, що сплата податків – громадянський обов'язок перед державою і суспільством, та позитивно вплине на свідомість платників податків щодо добровільної сплати податків та зборів, що у свою чергу збільшить обсяги надходжень до бюджету.

4.2. Досягнення цілей та мети цієї Програми планується способом реалізації таких заходів:

4.2.1. Проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи.

4.2.2. Здійснення заходів з додаткової інвентаризації об'єктів житлової та нежитлової нерухомості на території громади.

4.2.3. Автоматизація процесів комунікації з платниками податків для забезпечення добровільної та повної сплати податків на зрозумілих та прозорих умовах.

4.2.4. Формування бази об'єктів житлової нерухомості, яка здається в оренду та використовується у підприємницькій діяльності.

4.2.5. Сприяння у матеріальному забезпеченні Головного управління ДПС у Львівській області для відправлення фізичним особам податкових повідомлень-рішень на сплату податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

4.3. Спільні заходи Головного управління ДПС у Львівській області та профільних підрозділів міської ради, які передбачені Програмою формування податкової культури у Бібрській міській

територіальній громаді на 2023 рік, - ефективний механізм співпраці, який сприятиме підвищенню рівня обізнаності платників (у першу чергу фізичних осіб) у частині адміністрування та сплати податків та формуванню суспільної свідомості щодо необхідності добровільної сплати податків до бюджету.

4.4. Проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи.

Цей напрямок планується реалізувати зокрема через взаємодію представників Бібрської міської ради, головного управління Державної податкової служби у Львівській області, Центру зайнятості, Головного управління Держпраці у Львівській області, інших служб та експертів з платниками податків і громадськістю.

У рамках цього заходу у Бібрській міській територіальній громаді проводитимуться тематичні семінари, круглі столи, виготовлення та розповсюдження інформаційних матеріалів, проведення інформаційної кампанії. Це дасть можливість платникам податків отримати відповіді на актуальні питання щодо оподаткування, сприятиме розповсюдженню податкових знань у суспільстві, формуванню серед громадян відповідального ставлення до сплати податків, створення позитивної суспільної думки щодо сфери оподаткування.

У рамках інформаційно-роз'яснювальної роботи планується реалізація заходів з легалізації трудових відносин для забезпечення мінімальних гарантій в оплаті праці, підвищення рівня заробітної плати найманих працівників та збільшення надходжень податку з доходів фізичних осіб до місцевого бюджету. На сьогодні спільно з ДПС проводиться відповідна робота з суб'єктами господарської діяльності у частині підняття рівня заробітної плати найманим працівникам. Із врахування результатів роботи у попередні роки і надалі планується проводити бесіди та заслуховувати керівників підприємств на робочій групі з питання забезпечення реалізації рішень, спрямованих на підвищення рівня оплати праці та дотримання норм законодавства в частині заробітної плати, скеровувати листи з роз'ясненнями щодо дотримання норм трудового законодавства.

Заплановано здійснювати заходи з метою проведення роз'яснювальної роботи, скеровуватимуть листи та інформаційні листівки про недопущення виплати заробітної плати у конверті, важливість легального працевлаштування та соціальну захищеність при "офіційному працевлаштуванні".

Проведення інформаційно-роз'яснювальної кампанії буде також спрямоване на заохочення власників нерухомості до добровільної реєстрації прав власності на нерухоме майно та внесення відповідних відомостей до державного реєстру речових прав на нерухоме майно.

Розповсюдження інформаційних матеріалів дасть суспільству розуміння, що податкові надходження до бюджету потрібні для виконання функцій ОМС (забезпечення соціального захисту населення, надання якісних освітніх послуг та фінансова підтримка закладів охорони здоров'я, утримання та розвиток інфраструктури тощо).

4.5. Здійснення заходів з додаткової інвентаризації об'єктів житлової та нежитлової нерухомості на території громади.

Проблемною в адмініструванні майнових податків є відсутність достовірного та повного державного реєстру об'єктів майна. Крім цього, коло платників цих податків є досить широке, включаючи фізичних та юридичних осіб, які до цього не стикались з питаннями оподаткування. На підставі реалізації заходів Програми буде отримано частину даних з архіву Перемишлянського МБТІ про реєстрацію прав власності на об'єкти нежитлової нерухомості. Ці дані були занесені на паперових носіях у реєстрові книги до запровадження електронних реєстрів.

У подальшому отримані дані буде узагальнено та передано на електронних носіях в органи фіскальної служби для розширення бази оподаткування податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

Для максимального розширення бази оподаткування планується проведення заходів з додаткової інвентаризації об'єктів житлової та нежитлової нерухомості на території громади.

4.6. Автоматизація процесів комунікації з платниками податків для забезпечення добровільної та повної сплати податків на зрозумілих та прозорих умовах.

Юридичні особи самостійно обчислюють суму податку на нерухоме майно, подають контролюючому органу відповідну декларацію та здійснюють сплату податку. Близько 76 % загальної суми надходжень від сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, забезпечують саме юридичні особи – власники нежитлової та житлової нерухомості.

Обчислення суми податку для об'єктів нерухомості, які перебувають у власності фізичних осіб, здійснює контролюючий орган за місцем податкової адреси (місцем реєстрації) власника такої нерухомості.

Податкові повідомлення-рішення про сплату податку та відповідні платіжні реквізити надсилаються (вручаються) фізичній особі – платнику податку контролюючим органом за місцем його податкової адреси (місцем реєстрації) до 1 липня бюджетного року, що настає за базовим податковим (звітним) періодом (роком).

У цьому випадку контролюючий орган повинен володіти достовірними даними щодо технічних характеристик об'єкта нерухомості, інформацією щодо власника об'єкта нерухомості та його контактними даними. У багатьох випадках власники нерухомості не отримують повідомлення-рішення про сплату податку. Це може бути зумовлено відсутністю необхідних даних у органів податкової служби, фактичним проживанням осіб не за місцем реєстрації, логістичними проблемами при доставці повідомлень-рішень тощо.

4.7. Матеріальне забезпечення Головного управління ДПС у Львівській області для відправлення фізичним особам податкових повідомлень-рішень на сплату податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

Органи головного управління Державної податкової служби у Львівській області щорічно надсилають фізичним особам – платникам податку на нерухоме майно повідомлення-рішення про сплату. Щорічно витрати на адміністрування податку на нерухоме майно зростають. Контролюючі органи ГУ ДПС також постійно здійснюють листування з платниками податків, у тому числі щодо залучення до декларування та оподаткування.

Заходи, передбачені цією Програмою, сприятимуть подальшому розширенню бази оподаткування податком на нерухоме майно. Також планується збільшення кількості платників податків, а відповідно, і об'єму інформаційних матеріалів. Це матиме наслідком зростання витрат органів податкової служби на адміністрування податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

Відтак, відповідно до Програми необхідно передбачати у місцевому бюджеті селищному бюджеті кошти на здійснення адміністрування податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, органами державної податкової служби. Йдеться зокрема про виготовлення та своєчасне відправлення інформаційних поштових повідомлень, податкових повідомлень-рішень, листування з платниками тощо.

Органи державної податкової служби повинні використовувати кошти, передбачені цією Програмою, на умовах звітності та з дотриманням принципу економічності оподаткування. Тобто, обсяг додаткових надходжень від сплати податку на нерухоме майно до місцевого бюджету повинен значно перевищувати витрати бюджету на адміністрування цього податку.

5. Фінансове забезпечення Програми

5.1. Реалізація заходів, передбачених Програмою, здійснюється за рахунок коштів місцевого бюджету Бібської міської територіальної громади та інших джерел незаборонених законодавством.

5.2. Обсяг фінансування визначається та затверджується на підставі пропозицій та розрахунків, поданих ГУ ДПС у Львівській області.

5.3. Фінансування Програми здійснюється шляхом передачі коштів субвенції з місцевого бюджету до державного бюджету.

6. Очікувані результати

6.1. Очікуваними результатами від виконання Програми є:

6.1.1. Підвищення рівня податкової культури у суспільстві та формування відповідального ставлення до сплати податків.

6.1.2. Налагодження якісної комунікації між міською радою, органами державної податкової служби та платниками податків.

6.1.3. Своєчасне та зрозуміле інформування платників щодо розміру нарахованих сум податків, порядку нарахування та сплати, норм та вимог податкового законодавства.

6.1.4. Розширення бази оподаткування місцевими податками і зборами та, як наслідок, збільшення доходів місцевого бюджету територіальної громади.

6.1.5. Створення позитивного іміджу сфери оподаткування.

7. Координація та контроль за виконанням Програми

7.1. Координація дій між виконавцями програми покладається на відділ фінансів виконавчого комітету Бібрської міської ради.

7.2. Виконавцем заходів, передбачених Програмою, виступає Перемишлянська ДПІ ГУ ДПС у Львівській області.

Виконавець Програми інформує про виконання завдань і заходів згідно термінів надання звіту:

- річний – до 25 січня наступного року за звітним періодом.

- заключний звіт – не пізніше ніж у тримісячний строк після закінчення встановленого строку виконання програми.

Контроль за виконанням Програми здійснює постійна комісія з економічних питань, фінансів та бюджету.

Додаток 1 до Програми

Ресурсне забезпечення Програми формування податкової культури у Бібрській міській територіальній громаді на 2023 рік

тис. грн.

Обсяг коштів, які пропонується залучити на виконання Програми	2023 рік	Усього витрат на виконання Програми
Усього, у тому числі:	20,0	20,0
місцевий бюджет	20,0	20,0
інші місцеві бюджети	–	–
обласний бюджет	–	–
державний бюджет	–	–
кошти небюджетних джерел	–	–